

యువక స్వప్నము
(పవ్యకావ్యము)

గ్రంథకర్త :
క వి కో కి ల

దువ్వూరి రామిరెడ్డి

కవికోకిల పబ్లికేషన్స్
నెల్లూరు

అన్నిహక్కులు
దువ్వారి వేణుగోపాలరెడ్డివి

ప్రథమ ముద్రణము : 1935

రెండవ ముద్రణము : 1952

మూల్యం : పన్నెండణాలు

స వ రణ ప ట్టి క

—•••••—

పంక్తి - పుట	ముద్రణ	—	సవరణ
3 - 6	మంతయును	—	మంతయును
9 - 6	గ్రందుకొనగ	—	గ్రందుకొనగ
4 - 7	చూపించు	—	చూపించు
7 - 8	వీక్షింపగ	—	వీక్షింపగ
12 - 8	గాంచుచునుండ	—	గాంచుచునుండ
3 - 11	పుల	—	పుల్లి
5 - „	పుల్లి	—	పుల్లి
11 - 14	విశ్వంబునందు	—	విశ్వంబునందు
1 - 17	బుడుకుని	—	బుడుకుని
3 - „	పతంపరలు	—	పతంపరలు
10 - „	కంటకులు	—	కంటకులు
12 - 19	గనుంగ	—	గనంగ
16 - „	మియందోప	—	మియందోప
8 - 20	గొనగ	—	గొనగ
9 - 20	బాలుడ	—	బాలుడ
11 - 21	ముగ్ధు	—	ముగ్ధు
4 - 24	తలంచు	—	తలంచు
14 - 24	నిర్బంద	—	నిర్బంద
11 - 28	నిద్రమో	—	నిద్రయో
9 - 31	స్పర్శవేది	—	స్పర్శవేది
2 - 32	మరలి	—	మఱలి
5 - 36	భవనంబు	—	భవనంబు
8 - 36	కరింపగ	—	కరింపగ
16 - 36	ములటు	—	లటుల
13 - 37	మరచిలి	—	మఱచితి
6 - 41	యధార్థ	—	యథార్థ

క వి కో కి ల

స్వగీ య

దువ్వారి రామిరెడ్డిగారి

గళం ఘములు

1. నలవారమ్మ (వప్యకావ్యము)
2. వసకుమారి „
3. కృష్ణవలుడు „
4. జలదాంగన „
5. యువకస్యప్తము „
6. కడపటి విడుకోలు „
7. పానశాల „
8. వలితకేశము „
9. కవి - రవి „
10. మిత్రార్థనతకము
11. మాతృనతకము
12. గులాబితోట (కథలు)
13. పండ్లతోట (ద్విపదకావ్యము)
14. నక్షత్రమాల (ఖండకావ్యము)
15. నైదేవ్యము „
16. భగ్నహృదయము „
17. పృథమకవిత్వము „
18. సీతావసదానము (నాటకము)
19. మీరాబాయి „
20. మాధవవిజయము „
21. కాంగ్రెసువాలా „
22. సారస్వతవ్యాసములు
23. తెలుగుకవిత్వో కొత్తతెన్నులు
24. రేడియో వ్యాసములు
25. The Last Farewell
26. The Voice of the Reed

అరుణా పెన్ - నెల్లూరు.

బ్రహ్మ స్త్యములాని పాలనుడువుల్
 సాంద్రముగ్గ బుగ్గలం
 దొనకంగాఁ బసిబిడ్డ పేరెడపయిక్
 దోగాడురీతిం బయో
 ధిని ద్రుశ్చింతల వీచిపోతములు ధా
 త్రీవక్షముం బ్రాచుచుం
 డెను సాంధ్యారణ తీరసైకతము డిం
 డీరంబులక్ శోభిలక్.

అస్తమించెడు సూర్యనియంశుదీప్తి
జలదముల వింతరంగులు సంతరింప,
గగనతలమంతయును జిత్రకరు ప్రదర్శ
నాలయంబటు రమణీయమై దనర్చె.

పైనఁ గీర్ణాంబుదంబౌ నభస్థలంబు
క్రిందఁ జటులవీచీ విఘూర్ణిత పయోధి,
చూపుమేరల నొండొంటిఁ జొచ్చుకొనుచు
జీవన ద్వందయుద్ధంబు చేయుచుండె.

సందేహీకటి దిక్కులఁ గ్రందుకొనగఁ
జట్టుపట్టులు మసిబొమ్మలట్లు మాతెఁ;
జదల మెఱసెడి నక్షత్రచయముదక్క
కన్నులంగట్ట దొండెద్ది కాంతియైన.

లింత సుధాంశుఁడు జలనిధి
యంతరముననుండి వెడలి నాఁడో యన నా
శాంతములఁ జల్లవెన్నెల
లెంతయుఁ బ్రసరింప గగనమెక్కుచుఁ దోచెన్ .

అమృత శీతలమైన చంద్రాంశు వితతి
 సోకిన నిమేషముందె యీగోకమెల్ల
 స్వప్న మోహనమై స్వర్గసౌఖ్య లేశ
 ము రుచిచూపించుచుండె నమ్మోద మొదవ.

శుభ్రసైకత తటమందు శుక్తిగర్భ
 ముల శశి ప్రతిఫలించుట వలనఁ దార
 కల విలాసము మాపంగ జలధి గుప్త
 హీరముల బైటఁబెట్టిన తీరదనరు.

జలధి తరంగమాలికల

శబ్దము దప్ప నిశా గభీర ని
 శ్చలతకు భంగముం గొలుపఁ
 జాలు మఱేసడిలేదు; పక్షులుం
 బయకవు చెట్లకొమ్మలఁ ; బ్ర
 పంచపుఁ జిన్నదనంబు చూపు చు
 క్కలగమిపూలగుత్తులటు
 కాంతిలుచుండె నభివృద్ధిదిరిగి.

యవక స్వప్నము

కనుచుండం గడుదూరమందు వనధిం

గాన్పించె నక్షత్రమో

యన నేదోయొకకాంతి; యద్ది ధవళం

బౌ పక్షిరూపాంతరం

బునఁ గన్వృప్తెను; గొంతెన్నపటికి నం

భోదంబునాఁ దోఁచెఁ ; జ

క్కన వీక్షింపగ యానపాత్ర బహిరా

కారంబుగాఁ జూపడెన్ .

వీమిది యంచుఁ జిత్తమున

హెచ్చెడు నబ్బుర మాఁపలేక శో

భామయమైన యా కడలి

బాటను గాంచుచునుడ దగ్గఱఁ

గోమల రత్నదీధితుల

కున్ గగనంబున నిండ్రచాప రే

ఖా మధురాకృతు ల్వెలయఁ

గన్నులకు న్నిరుమిట్లుగొల్పుచున్

యవకస్వప్నము

ఆ లలితంపుటోడ సొగ

సార నమర్చిన సింహపీఠి శం

పా లలికాంగి యోర్తుక వి

పంచిక మీటుచుఁ గూరుచుండె, రా

గాలతివిన్న తారలు ర

సాధకతం గరగంగ నల్కలు

ద్వేలముగాఁగ రాలె ; నిక

వేట మనుష్యులఁ జెప్పనేటికి.

అలలుక గానరసంపు మాధురికి నా

ట్యంబాడఁ జొచ్చెక ; నిశా

లలనారత్నము తస్మయత్వమునఁ బు

ల్కల్లాంచె ; జైతన్య చి

హ్నాలు దోచెం బ్రతివస్తువందు ; బ్రకృతి

స్వాతంత్ర్యంబు ఛందోగతి

జలియించెక లయదప్పకుండ నుచిత

స్థాయిక మనోజ్ఞంబుగక .

యువకస్వప్నము.....

పరవశమైననామనము

పట్టక యుభి తరంగితంబున్.

పొరలు ప్రమోద నిస్సరి క

పోలములన్ డిగజాతె నశుప్తై :

చిరమటు గానలీనమగు

చిత్తమునన్ నిలుచూడఁ గాంచి యు

త్తరుణి యనూహ్యరీతిఁ దన

దగ్గఱకున్ ననునీడ్చె వింతిగన్.

ఆ యువతిఁ గాంచి నంతట

నా యల్లమునందు భక్తి ననలెత్తిగఁ జే

దోయి వినమ్రత మోడిచి

కాయము పులకింప నొక్క కడ నిలుచుండెన్.

రకరకంపు మతాబుల రంగులీను

తరళమణిమయ మకుటంబు తరుణిశిరము

నందు వెలుఁగొందుచుండె శాలార్కబింబ

ముదయ మగుచున్నదో యను నూహవొడమ.

యువకప్వప్నము

చల్లనిచూపులక భువన

జాలము నేలగఁజాలు దేవి నం

పుల్ల ముఖారవిండమునఁ

బుసొడియట్లు కిరీటకాంతి యిం

పుల్లసిలంగ ఘర్మకణి

కోత్కర బింబితమై యలేఖ్య వి

ద్యుల్లవముల్ జనించునటు

లొప్పె లలాట కపోల పాశులక.

బొమలఁ గుటిలత్వ మనురిన నమరెఁగాక
చూచుపర్యంత మమృతింపు పీచు లలరు ;
బ్రతినిమిష నవ్యమైన యా రమణిరూపు
గనుటకై వేయికన్నలు గాంచవలయు.

ఆ లతాంగికిఁ బ్రక్క నాభీలవికృత
మనుజ శల్యపంజర మొడు కనుల గట్టె;
నది సజీవమనుష్యుని యటుల గాన
పారవశ్యమున నటించు బహుళగతుల.

పచ్చి నెత్తుటఁ దడిసిన పట్టువలువ
క్రింద జీతాడ వీవున వ్రేలుచుండె;
నుక్కు కోటిర భరమునఁ జిక్కువడిన
యటులఁ బొడకట్టై బొమలు భయంకరముగ.

కరమున దండముంగొని వి

కారపు నవ్వు దొలంక శల్యమూ
ర్తిరయమునక నటించు చెటు

ద్రిప్పనో దండము నట్టిదిక్కునం
బురముల విప్లవాన్ని శిఖ

పుట్టి దహింపఁగ భూతినుండి య
త్తటి జనియించు నంకురవి

తానము కోమల పల్లవంబులక.

వల్లకీ శుత్రులను మీటు పల్లవోన్ఱి
పాదములకడఁ బడియుండె భగ్నదండ
ములును. సింహాసన కిరీటములును దరత
రంబుల నృపాలకత్వ గర్వంపుగరిమ.

యువకస్వప్నము

ననుఁ గని యా తేజస్విని
మనమునఁ గడునా రసంబు మల్లడిగొనఁగన్
జనని కుమారుని బిల్చిన
చనవున నను బిల్చి తే నెజాల్కొనఁ బలికెన్ :

‘ఇంత గభీర యామవతి
నియ్యెడ నొంటరికాడనై నము
ద్రాంతర వీచికా చలన
మబ్బుర మొందుచుఁ గాంచెదోయి, నీ
స్వాంతమునన్ మనోహరపు
భావము లెయ్యవి మోసులెత్తె? నే
కాంత విహార మభ్యసన
మాటఁ బయోధితటాబుఁ జేరితే?

‘చదలన్ శోభిలు తారకాగణము నెం
చం బిచ్చియత్నమ్ము న
ల్పదావో! గారుడ రత్నఖండముల డా
లుం జిల్కు నంభోధిపై
ముదమారం బయనింప నెంతో! గగనం
బున్ దాట మేఘంబ వ
య్యెడవో! యేమికుమార, రక్తియిడలే
డే తాక్యసందర్భముల్ ?

యువకస్వప్నము

‘ ఏల యధోముఖుడవయి

హృత్సుటమున్ దహియించు శోక

లాలవముల్ దృగంచల వి

లాసములం గసిగందఁజేయ? నీ

ఫాలము చింతమై ముడుత

వాఱు, బొమల్ దిగజాఱు, నాల్వలీ

లా లలితంపు జీవనక

ళల్ పటివోవఁ జటించె దిట్టులన్?

‘ చింతశుష్కించిపోయిన చిత్త కళిక

మఱలఁ దావి గుబుల్కొని విరియునటుల

సలుప నొకప్రాణియైన విశ్వంబునఁదు

నిన్నుఁ బ్రేమింపదా యేమి చిన్నవాఁడ?

‘ శోకమెల్లను మోహనాలోకనముల

సరయు నక్షత్ర మంజులమౌ నభంబు

రోషకుటిల భ్రుకుటి భంగ రూపితేక్ష

ణముల నినుగాంచెనే? కానినాటి కకట! ’

యవకస్వప్నము.....

అనియిటు పల్కి మాటుపలు

కాసుయొనర్చు కటాక్షురోచులన్

నగుఁ దిలకించు దేవి కరు

కామ్యదుహోక్తులఁ జిత్తవీణ తం

తి) నికరముల్ చలింప, జన

నిం గని చెప్పినయట్లు మానసం

బును గలఁగించు శోకభర

మున్ వచియించితి నిర్భయంబుగన్.

‘తమమున డాఁగి చూపులకుఁ

దక్కని నాపదముద్రలన్ నిరం

తము జలరాశి తీర సిక

తాస్థలిఁ గన్గొన సంచరించి, గా

నమిఁ దననీడఁ బట్టఁ బయ

నంబగు మూర్ఖుని నాఁగ వ్యర్థభా

వమునకుఁ జింతలు బొగులు

బాల తపస్విని నేనుశోభిన్.

యువకస్వప్నము

‘అంతగనరాని సాగరమందు సలిల
బిందువటు లెన్నఁదో మున్ను వేటుపడితి;
నడుపఁ జుక్కానిలేనట్టి నావమీఁదఁ
జనుచు నున్నాఁడఁ గాలవాహినిఁ దరింప.

‘ఎన్ని రేవుల లంగరు తెత్తినానా!
వెండి, యెన్నిట నింకను వేయవలెనా!
నేఁడు నీవార్దితటమున నిలిచినాఁడ
రేవు దెలియదు లంగ రే రేవుననా!

‘నట్టనడి బాటలఁ దుపాను గొట్టకున్నఁ
గ్రాదిచట్టము గిరిదాకి వ్రేలకున్న
దెసలు గుర్తింప ధ్రువతార యెసఁగుచున్నఁ
జేరవచ్చు బస్మస్థానసీమ త్వరగ.

‘జననీ, లోకచరిత్రముంగనిన నా
స్వాంతంబు కీలాలపుం
దునకల్ గ్రక్కెడు, నన్ని పర్వతము స
ద్యోభిన్నమై ప్రేలఁగా

యువక స్వప్నము

ఘనఘామంబు శిలాద్రీవం బుడుకు ని

డం గ్రమ్ము చందాన దు

ర్షనపాపాగ్ని శిఖాపరంపరల సం

ఛా దించె నల్లిక్కులకొ,

‘బలయుతమైన జాతి యిలఁ

బాలనసేయు; నధర్మమయ్య భూ

తలపతి ముద్రవడ్డ నది

ధర్మమ యశాను, బ్రజాళి సౌఖ్యముం

దలఁపక యాత్మభోగ పర

తం జరియించు వసుంధరాపతుల్

మనువుల లోకకకటకులు

పాలనసేయఁగ శాంతిగల్గునే?

* * * *

‘కడుపునకుఁ గూడుదొరకక గాసిఁజెంది

అన్నమును దొంగిలించిన యతఁడుదొంగ;

రాజ్యలోభంబునను బరప్రజల హత్య

సలుప నసిపూన ధర్మశాసనుఁడతండు!

* * * *

అందఱును గూటి పేదలై యడలుచుండ
నెవరొ కొందఱు ధనికులై యేమిఫలము?
మత్త మాతంగమున కాకలెత్తి పఱవ
ముండ్లకంచె లడ్డంబులే ముందు కేగ?

* * * *

‘సంఘసరసి దురాచార శైవలములు
గప్పివై చెను నీరంబు కంపుపట్ట;
సతము స్వాతంత్ర్యముం గోరు సారసములు
నిలువ నొక యంగుళంబై నఁ దలములేదు.

‘పాలకత్వ చక్రం బొకవంక, వేఱు
ప్రక్క నాచారచక్రంబు ప్రజల నెప్పుడు
గానుగను ద్రిప్పినట్టులఁ గదిపి రాచు
మానవత్వ స్వభావమే మఱపురాఁగ.

‘ధరణి తలమెల్లఁ గంటక తరు లతెలకు
నాకరంబయ్యెఁ బూలొట్టు లడుగు పట్ట;
దుంప మొదలంట నాఁగట దున్నకున్నఁ
దల్లిపూజకుఁ గునుమంబు లుల్లసిలవు.

యువకస్వప్నము.....

అనవిని, మోమునందు దర

హాస రసాంకురముల్ చిత్తర్ప న

జ్ఞనని విపంచి తంత్రులను

జక్కగ దిద్దుచు నన్నుఁ గాంచి; 'నీ
ఘనమున వల్లకీ రచిత

మంజులగానము నాటె; నింక మే

ళన మొనరింపుమీ పడము

లక మధురంబగు మద్విపంచికన్.'

అన, నిటులంటి నేను విన

యాంజలి: 'నే భవనంబునుండి యీ

వనధికి యానపాత్రమున

వచ్చితివమ్మ? నినుం గనుంగ నా

మనముఁబరీక్ష సేయవిను

మానపువీణియమీటు దేవతా వనితవో,

లోకమాతవొకొ, వాణివో, యే

మియుఁదోప దూహకున్.

‘నీదు కనుచూపు సోకిన నిద్రనుండి
లేచుఁ జైతన్యజగతి చలించు నటుల,
నెవ్వతెవోగాని; పసలేని యెమ్ములూదు
జీవకళల నుట్టించెదు చిత్రగతిని’

నే నిటు వచియించిన విని
యా నవసీతమృదుహృదయ యాదరమున న
యాననముఁ జూచి పల్కెను
మానసమున జ్ఞానదీప్తి మల్లడిగొనగఁ:

‘బాలుడవు నీ వెఱుంగవు ప్రకృతిగర్భ
మందు నెంతటిశక్తి పెంపొందునదియు
నణువునందున్న తేజస్సె యధికమగును
ఒక్క భువనంబుఁ జూర్చించి యూఁదివైవ.

‘ధర్మము నడంచి దుర్జనత్వము పెరుంగ
జగతిఁ బ్రీతికారశక్తియు జన్మమెత్తుః
ఆస్వరూపము నేను; జనాళి నిద్ర
మేలుకొలుప విపంచిక మీటుచుందు.

‘నాకు సహకారియై యాజ్ఞ నడపుచుండు
నిరత మీ శల్యమూర్తి-నిర్ణద్రశక్తి;
ఆతఁ డెచ్చోటఁ గాలూను నా స్థలంబు
అభినవోజ్జీవనాంశుల నందగించు.

‘అఖిలలోకంబుఁ గాలచక్రానుసరణి
యాత్రసేయుదు మిరువురః మింతయేల?
జనుల స్వాప్నికబంధంబుఁ జదిపివైచి
మానవసమత్వ మొనరింప మాతలంపు.

* * * *

‘పాంచభౌతిక జగత్తోఁబఱచికొంటి
ననుచుఁ గడు విఱ్ఱవీగుచున్నాఁడు నరుఁడు;
ప్రకృతి హసించుచున్నదా పరమముగ్ధుఁ
డైన మనుజుని గర్వంబు నరసియరసి.

‘శాలకా, యింకఁజాలు నీపాటిభావ
వినిమయం; బర్థరాత్రము వెళ్ళిపోయె;
వచ్చెదే నీలనీరధి భంగములను
నావ నడుపుదుఁ బోదము రేవుఁజేర.

యువకస్వప్నము

మనము చరించుమార్గమున

మంజులమౌ నొకయంతరీప ముం

డు; నచట నొక్కహర్ష్యము క

డుం బొడవై గగనంబునంటుచుం

గనక మణి ప్రభాసితము

గాఁ గనుపట్టును; జూడఁగోరు నే

రును జనరానిరీతి నను

రుం బొలమెక్కెడి వేటకుక్క-౧౨౯.

‘నేలఁబ్రాచు చీమయునైన నిగి నెగురు
ఖగములైనను గుక్కల కంటఁబడను,
పోతుటీగయుఁ జొరరాక పొంచియుండు
శ్వానముల మోసగించి పోవలయు మనము.’

‘ఏల యీకష్టమంతయు? నింతశ్రమకుఁ
బ్రతిఫలంబుగ మనమేమి పడయఁగలము?
తూర్పునకు ననుకూలమైదోఁచె గాలి,
యెత్తెదను దెరచాపల నింకజనని.’

‘కాదు కాదోయి, యచ్చీటఁగలదు నాకుఁ
దలఁపులంటిన బాల్యబాంధవి యొకర్లు;
ఎవ్వ తెయ్యెయన్న సఃశయంబేల నీకు?
వెలఁది మీతల్లియేసుమ్ము వెట్టివాఁడ.’

ఎన్న డెఱుఁగని యావార్త విన్నయంతఁ
బిడుగడఁచినట్లు నామది ప్రీతిపోయె;
మొలకలెత్తెను. బులకలు, గలఁగెఁ దలఁపు;
సుంతసేపిట్లు మ్రొన్నడి చూచుచుంటి.

అంతట దేవిపాదముల

యం దలికమ్మునుమోపి మ్రొక్కి, నా
చింతలువాపు తల్లి, యని
చిత్తమునక భజించి పాదప
ద్మాంతర రేణువుల్ శిరము
సందువహించి వచించినాఁడ: ‘ము
న్నింతకు నీరహస్యమును
నెప్పుడు నేవిననైతి నెచ్చటక.’

యువకస్వప్నము.....

‘తల్లిమరణించె నాచిన్నతనమునందు
ననుచుఁ గల్లరులెవ్వరో వినిచినారు; |
స్తన్యమాధురి, మాతృ శీతలకటాక్ష
ములకు నెడఁదైతి నని మున్ను తలంచుచుంటి.

‘అట కెటువోయె మాజనని?

హర్షము నెవ్వరుగట్టినారు? న
న్నిటు చరియింప నొంటరిగ

నేల త్యజించెను దల్లి? చిత్తసం
పుటమునఁ బ్రేమ జీర్ణమయి

పోయెనె? జాగిలముల్ సతంబు న
చ్చటఁ బరిముట్టి కాఁపుఁదల
సల్పుటయేల? వచింపుమమ్మరో.

‘జనని స్వేచ్ఛావిహారంబు సలుపునదియొ
కాక, నిర్బంధవాసంబు గడపునదియొ!
తెలుపుమమ్మ, తల్లి ఋణమ్మఁ దీర్పజేసి
కొడుకునై పుట్టితిని, కన్నకడుపుచేటు.

యువక స్వప్నము

‘హృదయముఁ గోసియిత్తుఁగను

లేనియుఁ జేతులఁదీసియిత్తు, నా

పడలకు నగ్గమైనను న

పాయముగల్గినఁ దాళికొందు; నా

యెడ సుఖయింపఁ దల్లి మొగ

మెట్టుల నుండునో చూడనిమ్ము; నీ

పదముల నమ్మినాడ, నను

బాలను ముంచెదొ నీటముంచెదొ.

అనవిని, దేవిపల్కె నున

మం దనుమానము తీఱకున్కి: ‘నీ

జననిని గాంచు నాతురతఁ

జల్పితివో శపథంబు లేక, ధ

ర్శనియతి గారవించెదొ కుమా

రక, నిశ్చలదీక్షఁబూని మా

తను గనుఁగోక వీడనని

తాఁకుము నా పదపంకజంబులన్.

యువకస్వస్థము

చెప్పెనోలేదో యంతలోఁ జేరవచ్చి
పాదతలమునఁ దలమోపి ప్రతిస నల్ని
నంత, నానందపరవశఁడైన దేవి
'కొడుక, రమ్మని' కౌగిటగ్రుచ్చె నన్ను.

అనుకూలంబుగ వాయువుల్ దెరలరా
యన్ నావ కల్లోలవీ
ధిని నుయ్యాలల నూఁగు నంచచెలి రీ
తిం బోవుచుండెన్ నభం
బున నక్షత్రములెల్లఁ గల్యదచి నిం
పుల్వాసి శుష్కించి పో
యినదాఁకం; దదనంతరంబు గనన
య్యెన్ దీవి యల్లంతటన్.

భూతల స్వర్గమట్టలఁ బూర్వమందుఁ
గాంతిలిన దీవిగన నేడు వంతగొలుపుఁ;
బువ్వలాకులు రాలిన పూలచెట్లు
జలములేక విశీర్ణమై చచ్చు నకట!

అమృతదుగ్ధంబు పిలికిన యావుపొదుగు
నెత్తురుం బాలు గురిపించు నేడు చూడ ;
నిర్మలాంబులు పాటిన నిర్భయిణులు
అశ్రుశీకర కశ్మలలై స్రవించు.

లతలు పులకింప దోటపొలాల మేను
మఱచి పాడిన కోయిల లురులఁజిక్కె;
భావ భేదక శోక రావంబు దక్క
షడ్గురగానంబు వినరాదు మావులందు

అస్థిమూర్తిని బోతంబునందు నిలిపి
హర్షమును జేరుమార్గంబు నరయుచుండఁ
గాలిబాటలన్నియు ముండకంపతోడఁ
బరులు రాకుండ మూసిన పగిదిఁ దోచె.

సారా దిరిగెడు కుక్కల
బారిం బడకుండ గూఢపథమున నేగం
జారుషణి ద్యుతిఁ గడు సొం
పారెడు సౌధంబు మాకు నగపడె నెదుట.

యవకస్వప్నము

లోనికి బోయిచూడ నతి

లోకమనోహరమైన చిత్రముల్

గానఁబడెకొ, సువర్ణమణి

కల్పితమై సకలంబు వీక్షణ

నూన ఘటంబుగొల్పె; నట

నొక్కడఁ బట్టు తివాసిపైనఁ జం

వ్రాసిన యోర్థగులఁబడి

నట్టుల నిద్దురఁ గన్నొగిచ్చెడికొ.

ఒడలెఱుంగని నిద్దుర నున్నకాంతఁ

గాంచి దేవి శోకాశ్రులు కనులజాట

మూర్ఛయొ నిద్రమో యని ముక్కుక్రిందఁ

జేయిపెట్టి చూచి నిరంత చింతఁ బొగిలె:

యువకస్వప్నము.....

‘కనుము కుమార. మీజనని

గాంచిన యీదురవస్థ! మూర్ఖవో

యెనో, నిదురించెనేమీ, చలి

యింపవ యంగముల్లుచూడ, ము

క్కున నొకకొంతయూర్పుగలు

గుఱ, మరణంబును గాదు; ద్రోహచిం

తనమతు లెస్వరో యిటులఁ

దన్నొగిలించినరీతిఁదోఁచెడిఱ,

దేవి వచించుచూటలు మ

దిం గరఁగించిన యుక్కువోసిన

స్థైర్య వెతఁ బిచ్చిపట్టినటు

లమ్మ పదంబులపజ్జఁ బొర్లుచుం

జేవదొలంగి వెండ్రుకలు

చిందఱవందఱ లాఁగికొంచు శో

కావల బాష్పబిందు నిచ

యంబులు గాల్పలుగట్ట నేడ్చితిఱ.

యివకస్యప్నము

అంతట వీణాతంత్రులఁ

గాంతామణి మీటి దివ్యగానము సేయఁ

గొంత యెడకుఁ గనుతెప్పల

నంతింతగ విచ్చి చూచె నమ్మయు మమ్మున్.

బ్రదికెఁగదా యటంచు మది

పట్టని సంతస ముప్పతిల్ల నా

యదవదమాని తల్లివద

నాఁబుజముం గనుచుండఁ బల్కన్

రొదవమి మాకుఁ గన్నటిచె

నుల్లముసంగల భావ ఘర్షణ

స్పద చిరకాల శోక దవ

వహ్ని దృగంచల చంచలాకృతిన్.

ఎన్నఁడో పట్టెడన్నముఁ దిన్నయటల

గరము కృశియించియుండెను గాయమెల్ల

నూఱుగాలపు ముదియవ్వ తీరుగాఁగ

ముడుత వడియుండెఁ జర్మంబు మోమునందు,

యువక స్వప్నము.....

హార మణిమయ కోటీర భారమునకుఁ
గంఠ మొక్కింత వ్రాలినగతిఁ దనర్చు ;
హస్త వలఁజుంబులును గాలియందియలును
రిత్న కాంచీకలాపంబు రవళిగొల్పు.

వల్లకిని మీటుటను మాని, యుల్లమందుఁ
జిన్నతనపు నేస్తంబు క్రొంజిపురువెట్టఁ
దల్లి మేన సుఖస్పర్శ దవుల నిమిరె
నంగుళీ పల్లవంబుల నా మృగాక్షి.

స్పర్శ వేది యంట నినుము బంగరటుల
మాటుపగిది శోభిని సుకుమారమైన
చే దవిలి పునర్జీవన చిహ్న లమరి
యెప్పటి యెలుంగుతో నమ్మ యిట్టులనియె:

‘రెండు తటములమధ్యఁ దరింపరాని
నీల నీరధి సలిలంబు నెగడునటుల
నన్నియోయేండ్లు మనలను నెడముసేసెఁ
గంటి చూపై నలేని యీ కఠిన శిక్ష.

యవకస్వప్నము.....

‘వీాప్రబోధము విన్న నిమేషమందె
తెరలిపోయిన జీవంబు మరలివచ్చె;
స్వప్న బంధంబులు నలక్ష్య సరణివదలె
సారసాప్తునిఁ గన్న తుషారమటుల.

‘క్ర)మ్మట నాకు బాల రవి
కాంతులు గాంచెడి భాగ్యమబ్బునో
యమ్మ’ యటంచు దీన వద
నాంబుడయై హృదయంబు నేర్చు వా
కృమ్మలు పల్కఁ దల్లి, యిటు
లంటిని: ‘నిన్నుఁ దపింపఁజేయ హీ
నమ్మగు నిట్టి శిక్షణ మొ
నర్చిన వారెవరో వచింపుమా.

అనవిని తల్లి వచించెను:
‘దశయా, రక్తంబుఁగ్రాంచు దాడుణ దుఃఖం
బును గదలింపఁగ ఫలముం
డునె? యైసను వినుము విధి కఠోరపుఁజేష్టన్.

యువకస్వప్నము

‘అరుణ మయూఖ చిత్ర’లిము

తై దిశలెల్లను నాంధ్యమంజుమ

స్ఫురణము గొల్పువేళ నల

వోకఁ జరించెడు పూలతావి ప

య్యరలటు వీచుచుండ మది

హాయి జనింపఁగ నల్లఁ గాననాం

తర నలినీతటాక సిక

తాస్థలి నే విహరించుచుండఁగన్.

‘కోరని కోర్కె’గానటకుఁ

గోతి యొకం డరుదెంచి మ్రొక్కి యీ

తీరునఁ బల్కెఁ: “దల్లి, వన

దేశము పూవులుగాయ ముడ్ల నా

హా! రమణీయసందన వ

నాంశము నా విలసిల్లుఁగాని, శృం

గారము నిమ్మడింప నిటఁ

గానము వానర మేడఁజూచినన్.

‘ ‘మానివాసము కిష్కింధ, మధురసంబు
నెంతగోరిన సంతమీ కియ్యఁగలము;
కాలఁ జూపిన హీనంపుఁ గార్యమైనఁ
జేతఁ గావించు మమ్మ విశేషభక్తి.

‘ ‘ఈవనంపు సౌభాగ్యము నెఱిగియున్న
వన్యమృగములు నిందుండ వాంఛసేయు
మేఘు వసియింప నెంతటి మెకము గాని
వనిఁ బ్రవేశింప వెఱచును భవ్యహృదయ.’ ’

‘అని వసియింపనాజ్ఞగొని

యంతఁగ్రమంబుగఁగోఁతిమూఁక యా

వనముననిండి పక్ష ఫల

భార వినమ్రములైన వృక్షముల్

గనఁబడుచోట్ల నెల్లఁ దమ

కాపురముల్ నెలకొల్పి, మోసపుం

దనమునఁ బండ్లకాయల

దినంబును మెక్కుచుఁ గొల్లగొట్టినన్.

యువకస్వప్నము

‘ఫలభారంబున మ్రొగుచున్న తరువుల్
పాడెత్తి నట్లాయెఁ గా
యలుపిందెల్ పువు లాకులుం దఱిగి హే
యంబైన రూపంబునం
బాలుపేదకొ వన మేనుగాంచి యింక దా
పుంజేర రాదంచుఁగోఁ
తులకుం దెల్పిన భక్తి మ్రొక్కి యిటు నా
తోఁబల్కెదీనమ్ముగఁ.

“ తెలిసి తెలియక మేమిట్లు సలిపినాము
తప్పు మన్నించి కావంగఁ దగుదు వీవు;
ఐన వూచేతనైన సాహాయ్యమొందు
పొనరిచి కృతజ్ఞతా దెల్పు బుద్ధి పుట్టె.

“రమ్ము తల్లి, పూదోట పొలమ్ము నందు
హేమ హర్ష్యంబు గల దందు నిష్టమైన
రత్న భూషణములు దాల్చి రాణి వగుచు
మమ్ము నేలుచు నుందువు సమ్ముదముగ.”

యవకస్వప్నము

‘అన. నిది కొంతభాగ్యమని

యాసయు దొడ్డదిగాన మాటుమా

ట నుడువ కేను సమృతప

డన్ ముదమందుచు నన్నుఁదెచ్చి యీ

ఘన భవనంబునం దునిచి

కాంచన పీఠము వెట్టి రత్న మం

డనములఁ గొన్ని యేర్పఱచి

నన్నలరింప నలంకరింపగఁ.

‘ఒక్క ముదికోఁతి రత్న హీరోజ్జ్వలంపు

ముకుటమును నాశిరంబునఁ బూన్చి నంత

నేమి సెప్పదు భరము! నా హిమగిరింద్ర

శృంగ మాడలఁ దాల్చినరీతి నొప్పె.

‘నుటియొక వానర ముఖ్యుఁడు

కరముల వలయములఁ బెట్టెఁ గదలుటయును దా

మృగమై దారుణ శిక్షను

జిరము ననుభవింపఁ జేయు శృంఖలములటన్.

‘బంగరుపుటందె వేటొక వనచరుండు
కాలఁ దగిలించినంతనే కడల మెదల
లేక యుదులలోఁ జిక్కిన లేడి యటుల
నింతదశ కగ్గమై విలపింతుఁ దనయ.

‘కప్పయెలుఁగు పాములు, బూజగప్పియున్న
బావులును, మేకతోట్టులుల్ వానరములు;
కపటరీతిని నన్నిట్లు గట్టివైచి
స్తన్యమును గ్రోలసాగెను సంతసమున.

‘పాలను ద్రావుచు నవియుం
జాలక రుధిరంబుఁ గూడఁ జవిగొనుచుండఁ
మూలములు దెగి ధరాస్థలి
వ్రాలెడు వృక్షంబు పోల్కిఁ బడితిఁ గుమారా!

‘అంత మైమరచితి, నేను యైనదియును
దలఁపలేను; వీణాసనాదంబు విన్న
యంత లోకంబు దెలిసె’ నంచమ్మ పలుక
విని యటంటిని దుఃఖి గంభీర సరణి:

యువకస్వప్నము

‘కనులం గాల్వల గట్టై నశ్రుజలముల్,
కంతంబతెక్ గద్గద
ధ్వని, నీ పూర్వమహత్వ మిప్పటి యధః
పాతంబు చింతింప నే
మనఁగల, బుక నిమగ్న ధేనువటు లా
హాకారముల్ సల్పు నిక
గన, నేపుత్రుని హృత్పుటం బగిలి వ్ర
క్కల్గాదొక్కో మాతరో.’

* * * *

అని నేను శోక కుంతిత
మనమున మాటాడ లేక మాతృ పదములా
గని బాష్పంబులఁ దడుపుచుఁ
బనవుచు నుడంగ దేవి వాకొనఁ గరుణః

‘చెల్లెలా, నీవు తింత దాఃస్థితిని నుంట
దెలియరాదాయో బుచ్చిను తీరమునకుఁ
గాకయిన్న మున్నెన్న యో నాంబులందు ;
శయ్య విడుమన్న తరుణ మృత్యుమయ్యె.

యవకస్వప్నము.

‘తలుపుదీయుమ, బాలసూర్య రుచి ని

ద్రాశయ్య నెల్లించి నీ

తలఁపుం గల్వసరోజినీ విక చతక్

దర్పింపఁ జేయంగ ; రా

త్రులు వర్షాగమమందు దీర్ఘములుగాఁ

చోఁచంగ నేమాయె! ను

జ్వల చండాంకర కర ప్రచారముల సం

బాధించునే బాంధవీ.

‘విదురం గూరిన నిన్నుఁగాంచి యిహిహీ

నీకిష్ట రూపాంతరం

బుదయా బయ్యెను; బూర్వరూపిణివి గా

వోబేలయం చెన్ను దు

ర్మద మాయాపుల మాటసమ్మి యటె సం

భావించితే, పుత్రులీ

యదనక దర్పణ మెత్తువారు గనుమా

స్వాకారముం జెల్లెలా.

యవకస్వప్నము

‘నిరతబున్నిశయే చెలంగునె? తమో

నిర్మూలి హేతిచ్చటా

భరణుండై యుదయింపఁడే? కుముదమే

భాసిల్లునే? తేవు దు

ర్భరవశా తమ్ములగోడువోదె? హిత చ

క్రింబుల్ ముదంబంద వే

ధర నెవ్వారికిఁ గష్టకాలభర మం

తంబుదదే సోదరీ.’

అవి వినినంతనే మెలకు

వాయె; సరస్సున కేగుతల్లి న

స్థని ‘నిదురింపనేల కొడు

కా, తరుణారుణ కాంతి దిక్కుల

దనరె జపా సుమంబులట;

దామెన లాఁగుచు లేఁగదూడ యాఁ

కొనియటచుర, గులాయములఁ

గూసెడు పక్షులు ‘లెమ్ము’ నాపుడు

కనులె త్తిచూడఁ దల్లియుఁ
జనుచుండెను నీటికొఱకు; శయ్యను నేనుం
డిని. తరువుల రవికాంతలు
గననయ్యెను బ్రొద్దువొడుపుఁ గన్నె తనమునన్.

ప్రతినిశను నిట్టి స్వప్నంబు వచ్చు నేని
స్వప్నము యదార్థ రూపంబుఁ బడయునేని
దీనదాస్యాస్పదంబగు దినముకన్న
నాన గొలిపించు నిశయె సౌఖ్యావహంబు!

కవికోకిల దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారు నవంబరు తే 9 ది 1895 నాడు గూడూరులో జన్మించారు. చిన్ననాటినుండి విజ్ఞాన శాస్త్రమీదే వీరి మనసంతా. అందుకే వీరి స్కూలుజీవితం చాలాకొద్ది.

చిత్రలేఖనము, శిల్పము వీరి బాల్యజీవితానికి కీర్తిచాళంగా లైనవి. 19 వ యేట వీరు కవితారంగంలో ప్రవేశించారు. స్వయం కృషితోనే ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, బర్మీస్, సంస్కృతము; బెంగాలీ, పెర్షియన్, పురుడు, తమిళంలో పాండిత్యం గడించారు. వీరు కొంతకాలం సినిమాలో డైరెక్టరుగా పనిచేశారు. వీరి కవిత్వం పాత క్రొత్తలకు, ప్రాకృశ్చిమాల మేలి కలయికగా అంచాలలపరచు కుంది. శ్రమజీవియైన కర్షక జీవితము కవితా వస్తువేనని నిరూపించాడు. ఖయాము రుబాయతుల తెలుగులో యెంత మడురంగా గానంజేశాడో? కర్షక జీవితాన్ని అంత కమ్మగా పాడాడు.

1920 లోనే విశ్వశాంతిసంఘం వేదనపడి, శాంతిగీతిక లాల్ పించిన యీ కళాశీలి. తెలుగు సారస్వతారామాళ్లో, సూతనవల్లికల నవకుసుమాల పూయించి మనకిచ్చి, 1947 సెప్టెంబరు 12 వ తేదీన దివంగుతులైనారు.

కవికోకిల దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారు నవంబరు తే 9 ది 1895 నాడు గూడూరులో జన్మించారు. చిన్ననాటినుండి విజ్ఞాన శాస్త్రమీదే వీరి మననంతా. అందుకే వీరి స్కూలుజీవితం చాలకొద్ది.

చిత్రలెఖనము, శిల్పము వీరి బాల్యజీవితానికి కీర్తిదారంగా లైనవి. 19 వ యేట వీరు కవితారంగంలో ప్రవేశించారు. స్వయం కృషితోనే ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, జర్మన్, సంస్కృతము, బెంగాలీ, పెర్షియన్, పురుదు, తమిళం పాండిత్యం గడించారు. వీరు కొంతకాలం సినిమాలో డైరెక్టరుగా పనిచేశారు. వీరి కవిత్వం పాత క్రొత్తలకు, ప్రాకృశ్చిమాల మేలి కలయికగా అందాలలపరమ కుంది. శ్రమజీవితమైన కర్షక జీవితము కవితా పన్నువేసని నిరూపించాడు. ఖయాము రుబాయతుల తెలుగులో యొక మధురంగా గానంజేశాడో? కర్షక జీవితాన్ని అంత కమ్మగా పాడాడు.

1920 క్లోనే విశ్వశాంతికోసం వేదనపడి శాంతిగీతిక లాట పించిన యీ కళాశీలి. తెలుగు సారస్వతాచార్యుల, మాతనవల్లికల నవకుసుమాల పూయించి మసకిచ్చి, 1947 సెప్టెంబరు 11 వ తేదీన దివంగతులైనారు.

